

บทที่ 1

บทนำ

ผลไม้จัดเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอันมาก เนื่องจากประชาชนนิยมปลูกและบริโภคกันทั่วประเทศ อนึ่ง การปลูกผลไม้บางชนิดจะปลูกได้เฉพาะบางพื้นที่ของประเทศเท่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของดินและสภาพดินฟ้าอากาศที่เอื้ออำนวยให้ สำหรับลำไยนั้นจัดเป็นผลไม้เศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของภาคเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนซึ่งเป็นแหล่งปลูกและผลิตลำไยที่มีปริมาณและคุณภาพดีที่สุดของประเทศ จากสถิติของสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนตั้งแต่ปี 2518-2527 (ตารางที่ 1.1) จะเห็นได้ว่าพื้นที่ปลูกลำไยของทั้งสองจังหวัดนี้มีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น คือ ในปีการเพาะปลูก 2518 จำนวนลำไยที่ปลูกมีประมาณ 777,152 ต้น เพิ่มขึ้นเป็น 1,214,172 ต้นในปี 2527 ซึ่งเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 56.2 ของพื้นที่ปลูกลำไยในปี 2517

ลำไยยังเป็นผลไม้สดส่งออกที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศโดยมูลค่าการส่งออกลำไยตั้งแต่ปี 2512-2528 ได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างมากกล่าวคือ จากมูลค่า 0.9 ล้านบาทในปี 2512 เพิ่มขึ้นเป็น 160.9 ล้านบาทในปี 2528 ซึ่งเพิ่มขึ้นถึง 182 เท่าในช่วงเวลา 17 ปีที่ผ่านมา ลำไยจึงจัดเป็นผลไม้สดส่งออกที่ทำเงินตราต่างประเทศให้กับประเทศไทยมากที่สุดตั้งแต่ปี 2512 เป็นต้นมา (กรมศุลกากร , 2512-2528) จะเห็นได้ว่าลำไยมีแนวโน้มที่จะทวีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคตแต่ความรู้และการศึกษาเกี่ยวกับลำไยในเรื่องการตลาดและรายได้ในขณะนี้ค่อนข้างจำกัดซึ่งอาจจะพิจารณาได้ดังนี้

1. การตลาดภายในประเทศ การซื้อขายลำไยของชาวสวนมีรูปแบบแตกต่างกัน เช่น การขายเหมาสวนปีต่อปี , การเก็บขายเอง และการขายสัญญาระยะยาว แต่ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดรูปแบบการขายตลอดจนรายได้ของชาวสวนจากการขายในรูปแบบต่าง ๆ ยังมีน้อยมาก นอกจากนี้ความรู้เกี่ยวกับการตลาดที่มีอยู่มีลักษณะกว้าง ๆ ซึ่งไม่สามารถแสดงและพิสูจน์ให้เห็นถึงปัจจัย

ตารางที่ 1.1

สรุปมูลค่าขายในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนตั้งแต่ปี 2518 - 2527

หน่วย : ล้านบาท

ปี	เชียงใหม่	% การเพิ่ม	ลำพูน	% การเพิ่ม	รวม	% การเพิ่ม
2518	528,278	---	248,874	---	777,152	---
2519	537,480	1.7	251,632	1.2	789,112	1.5
2520	590,653	9.9	295,194	17.3	885,847	12.2
2521	613,475	3.9	298,919	1.3	912,394	3.0
2522	620,959	1.2	307,360	2.8	928,319	1.7
2523	622,060	0.2	406,360	32.2	1,028,420	10.8
2524	628,140	1.0	408,516	0.5	1,036,656	0.8
2525	644,480	2.6	424,359	3.9	1,068,839	3.1
2526	686,020	6.4	430,709	1.5	1,116,729	4.5
2527	699,740	2.0	514,432	19.4	1,214,172	8.7

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่และสำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน

ตารางที่ 1.2

ปริมาณผลผลิตลาไยสดของจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนตั้งแต่ปี 2518 - 2527

หน่วย : กิโลกรัม

ปี	เชียงใหม่	% การเพิ่ม	ลำพูน	% การเพิ่ม	รวม	% การเพิ่ม
2518	2,600,000	---	692,300	---	3,292,300	---
2519	12,000,000	361.5	13,900,000	1,907.8	25,900,000	686.7
2520	8,000,000	-33.3	4,234,890	-69.5	12,234,890	-52.8
2521	5,946,038	-25.7	3,220,000	-24.0	9,166,038	-25.1
2522	6,000,000	0.9	4,118,082	27.9	10,118,082	10.4
2523	7,500,000	25.0	6,529,836	58.6	14,029,836	38.7
2524	8,648,225	15.3	7,055,416	8.0	15,703,641	11.9
2525	10,377,870	20.0	8,595,789	21.8	18,573,659	18.3
2526	9,340,083	-10.0	7,194,837	-16.3	16,534,920	-11.0
2527	10,233,770	9.6	7,987,772	11.0	18,221,500	10.2

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน

ที่กำหนดให้ชาวสวนทำการขายเหมาสวนหรือทำการเก็บขายเอง

2. ผลกระทบของนโยบายของรัฐ รัฐบาลได้มีนโยบายกำหนดราคาส่งออกขั้นต่ำตั้งแต่ปี 2523 เป็นต้นมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูกาลผลิตปี 2527 รัฐได้กำหนดราคาส่งออกขั้นต่ำ เอฟ.โอ. บี. 27 บาท/กิโลกรัม ซึ่งเป็นราคาเดียวกับปี 2526 ทั้ง ๆ ที่ปริมาณผลผลิตลำไยในปี 2527 นั้นมากกว่าปี 2526 ถึง 800,000 กิโลกรัม ซึ่งนโยบายนี้มีข้อดีและข้อบกพร่องอย่างไรบ้างนั้นยังไม่มีการศึกษาให้เห็นอย่างชัดเจน

3. ผลงานวิจัยของรัฐในเรื่องวิทยาการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวลำไยยังขาดความต่อเนื่องและกระจุกกระจายอยู่ทั่วไปซึ่งผลงานบางเรื่องยังล้าหลังภาคเอกชนอย่างมาก เช่น ในเรื่องภาชนะที่ใช้บรรจุลำไยเพื่อการส่งออก นอกจากนั้นหน่วยงานของรัฐยังมีการติดต่อประสานงานกับชาวสวนและผู้ส่งออกน้อยมาก จึงมีผลทำให้ชาวสวนและผู้ส่งออกไม่ทราบผลงานวิจัยของรัฐและไม่ได้นำมาทดลองปฏิบัติจริง

สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะทำการศึกษาในเรื่องการตลาดและรายได้ของชาวสวนลำไยในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนโดยจะเลือกพื้นที่ศึกษาในตำบลท่ากว้าง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ และตำบลหนองช้างกิน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นแหล่งผลิตลำไยที่สำคัญและมีคุณภาพที่ดีที่สุดของภาคเหนือโดยในการศึกษานี้จะมีวัตถุประสงค์หลักด้วยกัน 2 ข้อ คือ

1. เพื่อศึกษาถึงเหตุผลที่สำคัญที่ทำให้ชาวสวนตัดสินใจขายเหมาสวนหรือทำการเก็บลำไยขายเองในช่วง 3 ปี ระหว่างปี 2526-2528 ซึ่งยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาแบบเจาะลึกถึงเรื่องนี้เลย นอกจากนั้นจะทำการเปรียบเทียบรายได้จากการขายเหมาสวนกับการเก็บขายเองของชาวสวนกลุ่มตัวอย่างซึ่งจะทำให้การศึกษานี้สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น

2. ศึกษาแบบเจาะลึกถึงตลาดลำไยส่งออกและผลของการใช้นโยบายต่าง ๆ ของรัฐ เช่น การกำหนดราคาส่งออกขั้นต่ำเพื่อเป็นแนวทางสำหรับรัฐบาลในการส่งเสริมการส่งออกที่ถูกต้องและเพื่อที่จะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการค้าลำไยในทิศทางที่เหมาะสมที่สุด

อนึ่ง การจัดลำดับหัวข้อเรื่องในวิทยานิพนธ์มีดังนี้ คือ

บทที่ 1 เป็นการกล่าวถึงความสำคัญของการศึกษา วัตถุประสงค์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้

บทที่ 2 การตรวจสอบผลงานวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นที่สำคัญคือ

2.1 ผลงานวิจัยที่ผ่านมาที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ที่จะทำการศึกษากครั้งนี้ซึ่งแยกออกเป็นการตลาดลำไยและระบบราคาลำไย

2.2 กรอบของการวิเคราะห์ ในการศึกษาครั้งนี้มีประเด็นหลักข้อหนึ่งคือปัจจัยสำคัญที่ชาวสวนใช้ในการตัดสินใจทำการขายเหมาสวนหรือทำการเก็บขายเองซึ่งจะทำการทดสอบต่อไปในบทที่ 5 จากนั้นเป็นการกล่าวถึงการแบ่งขนาดของตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 3 เป็นการศึกษาโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการตลาดของชาวสวนลำไย เช่น อาชีพหลักและการปลูกลำไยของชาวสวนกลุ่มตัวอย่าง , การมีหนี้สินของชาวสวนลำไย , การจัดการแรงงานในการเก็บเกี่ยวลำไย , ขั้นตอนในการเก็บเกี่ยวลำไย ตลอดจนรูปแบบการจำหน่ายลำไยและวิถีการตลาดลำไย

บทที่ 4 เป็นการศึกษาถึงตลาดลำไยส่งออกซึ่งมีส่วนการส่งออกเกือบครึ่งหนึ่งของปริมาณผลผลิตลำไยทั้งหมดของประเทศ โดยจะกล่าวถึงตลาดลำไยสดส่งออก , ตลาดลำไยกระป๋องและตลาดลำไยแห้งที่สำคัญของประเทศไทย และจะศึกษาถึงตลาดคู่แข่งจีน , พันธุ์ , ลักษณะและปริมาณความต้องการลำไยของตลาดต่างประเทศ , ระบบการขนส่งลำไยสดเพื่อการส่งออก , การแทรกแซงการส่งออกของรัฐบาล , ปัญหาและอุปสรรคในการส่งออกตลอดจนแนวทางแก้ไข

บทที่ 5 เป็นการเสนอผลการทดสอบประเด็นหลักในเรื่องปัจจัยสำคัญที่ชาวสวนใช้ในการตัดสินใจทำการขายเหมาสวนหรือทำการเก็บขายเอง ซึ่งสถิติที่ใช้ในการทดสอบนี้จะใช้ค่า F-TEST นอกจากนี้จะทำการ เปรียบเทียบราคาขายสุทธิของการขายเหมาสวนกับการเก็บขายเองตลอดจนผลตอบแทนทางด้านกำไรความเสี่ยงทางด้านผลผลิตและการตลาดของชาวสวนกลุ่มที่ทำการ

เก็บขายเองและยังจะทำการเปรียบเทียบผลตอบแทนของการทำสวนลำไยกับพืชเศรษฐกิจบางชนิดในพื้นที่ตัวอย่างนั้น ๆ

บทที่ 6 เป็นการสรุปผลการศึกษาทั้งหมดและข้อเสนอแนะตลอดจนแนวทางในการศึกษาครั้งต่อไป

นอกจากนั้นยังมีการวิเคราะห์ถึงปัจจัยการผลิตสำหรับการทำสวนลำไยโดยใช้ Cobb - Douglas Production Function และความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับลำไยโดยจะแสดงรายละเอียดไว้ในภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved